

זה שיוצא מחכמה דקלי', נפקא מגו רונזא דאשא עלאה

אור הרשב"י

האר"י ז"ל, ויהיו לזכרון בעינינו, ובהם יהגה מדי יום יום למען יירא ויפחד ויחזר לאחוריו וירגזו יצר הטוב על יצר הרע, אי אזל מוטב, ואם לאו יקנס עצמו על כל פעם שכועס במעות או תעניות, ואם לא יוכל עצר ברוחו מלכעס, על כל פנים ישמר לפיו מחסום מלדבר בשעת כעסו מוטב עד רע, ויהיה כהרש לא ישמע וכאלם לא יפתח פיו. ואם ידבר, יהיה בקול נמוך ובדברי רצוי, ואף אם לבו בוער כאש, וחמתו בערה בו, לעצר במליץ יוכל, ואז יהיה הכעס עקר, שאינו עושה פרות, כי ידוע שעברת הכעס גוררת עברות רבות ורעות, כגון אש המחלקת, וילבש קללה, וכהנה רעות רבות; והשתיקה בעת הכעס כמים לאש. וידוע מאמר רבותינו זכרונם לברכה (חולין פמ, א) על פסוק תלה ארץ על בלימה (איוב כו ז) שאין העולם מתקים אלא על מי שבולם פיו בשעת מריבה: ויתן אל לבו איך יכעס על זולתו שגמלו רעה, ולא יכעס על עצמו, שגורם רעה לנפשו, ומנפש ועד בשר יבלה בכעסו. ויחשב מה הוא ומה חייו, ושהכבוד והקלון וכל עניני העולם הזה הכל הבל, הבל הבלים, מעשה תעתועים, ושאין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן גוזרין עליו מלמעלה (חולין ז ב), ומה יתאוונן אדם חי גבר על הטאיו, ושאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ושדרך איש ישר בעיניו, ואין להאשימו ולכעס להסיר כעס מלבו ולהעביר רעה מבשרו, ואם

שכמו לסבול" אם אדם רוצה לראות מנוחה ושמחה והוא מבין שזה דבר טוב. צריך לסבול הכל ממש ולא להתרעם על אף אחד, אז יראה מנוחה.

גמ' בברכות (כט:)) אמר אליהו הנביא לר' יהודה "לא תרתח ולא תחטא" כי אפי' שאדם יר"ש גדול ולמדן ברגע שכועס נשמתו מסתלקת ממנו ואז עושה בו היצה"ר כטוב בעיניו ויכול להגיע לעוונות חמורים מאוד.

הזוה"ק אומר כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, מסביר בעל התניא לפי שבשעת כעסו נסתלקה ממנו האמונה. כי אם היה מאמין שהכל ממנו יתברך לא היה כועס כלל, ואפי' אדם בעל בחירה מוזק להבירו מכה אותו, או לוקח ממונו ומתחייב בדיני אדם ודיני שמים אע"פ כן הניזק כבר נגזר עליו הכל מן השמים והרבה שלוחים למקום.

בתחבולות יעשה מלחמה שלא לבוא לכלל כעס

כתב הפלא יועץ וז"ל ידוע חומר הכעס, כמה החמירו בש"ס ובוזוהר הקדוש ובכתבי האר"י ז"ל תסמר שערות אנוש. ולפי חומר שבו, האיש החפץ חיים ויש לו טבע ומדת הכעס לו בכח יגבר ברוב עוז ותעצמות לגדר בעצמו גדרים וסייגים למשך עצמו ולהציל נפשו מרדת שחת, ובתחבולות יעשה מלחמה שלא לבוא לכלל כעס. והגדר הגדול שירשום בכתב וילקט כל מאמרי רבותינו זכרונם לברכה בש"ס ומדרשים וזהר הקדוש ודברי

דְּמַלְהֵטָא, יוצא לפועל מתוך הרוגו דאש העליונה הלוחטת, שהיא בינה דקלי', כדוגמת הקדושה שאין יוצא אור החכמה לפועל אלא ע"י הבינה, **וְהָאֵי אֵיהּוּ קְדָמָאָה לְהָהוּא אִשָּׁא** וגוון זה הוא ראשון וקודם לאש דבינה, ולכן מי שלא יכנס בגוון זה ע"י הכעס בליבו לא יכנס לגוונים אחרים דהיינו לכעסים האחרים כי אין לו את השורש של הכעס כדי להוציאו לפועל.

ארבעה מלאכי חבלה יוצאים מהרוגו הראשון
אַרְבַּע רוּגְזִין ארבעה מלאכי חבלה ורוגו **מִתְּפָרְשָׁאן מִהָהוּא רוּגְזָא** יוצאים ומתחלקים מאותו הרוגו הראשון הנקרא קציפא"ל היוצא מחכמה דקלי', ואלו הארבעה הם בקלי' כדוגמת חכמה דקדושה שיש בה שורש חו"ב חו"ג שהם ד' אותיות הוי"ה כך כעס זה שיוצא מחכמה דקלי', יש בו ד' מיני רוגז שהם היפך אהבה ויראה דקדושה (אור החמה בשם מהרח"ו).

ברוגז רחם תזכור בזמן שיבא המשחית לחבל תזכור רחמיך
רוּגְזָא קְדָמָאָה הממונה על מין הכעס הראשון (שהוא בחכמה דחכמה דקלי' (מהרח"ו)), **אַקְרִי רִגְזוּ נַקְרָא רוגזו, וְדָא אֵיהּוּ דְאַרְגְזִין**

אור הרשב"י

מרה על בניו וכדומה, לא יעשה אלא לפנים, ואם יארע לו שיכעס יהיה נוח לרצות לכבוד קונו ובוזה יהיה שבע רצון ומלא ברכת ה', ואף בשרו ישכן לבטח.

ראשיתו מצער עד שירגיל, סוף שההרגל נעשה לו טבע טוב. ואין לשבח למי שאין לו מקום לכעס ולא על מה לכעס ואינו כועס, אלא חובת גברא, שאף שיש לו טעם מספיק לכעס גם כעס, יכבש כעסו. ואם יצטרך לזרק

לְבִיּוֹתָיו דְּבָנֵי נֶשֶׁא וְהוּא מְעוֹרֵר אֶת לִיבוֹת בְּנֵי אָדָם לְכַעֵס, וְאִם שֶׁנִּרְאָה שֶׁאֵין כּוֹעֲסִים אֲלֵא מִטְּבַעַם, שְׂרָאוּי לָהֶם לְכַעֵס עַל שֶׁנַּעֲשֶׂה לָהֶם כֶּךָ וְכָךְ, מִ"מ אֵין זֶה מִטְּבַעַם אֲלֵא מִכַּח הֵהוּא דִּנְקָרָא רוּגוּ, וְדָא וְזֶה הַמְּמוֹנָה הַרְאִשׁוֹן הַנְּקָרָא רוּגוּ אֵיהוּ דְּנַחְתָּא וְאִזְלָא וְסִטְיָא לְבָנֵי נֶשֶׁא הוּא יוֹרֵד וְהוֹלֵךְ וּמִטָּה לְבָנֵי אָדָם, וְאֶתְרַגְּיוּן בְּרוּגְזֵיהוּ וְעַל יְדוּ מִתְּרַגְּזִים בְּרוּגְזוֹם. וְדָא אֵיהוּ דְּאִמְשִׁיךְ מְחַבְּלָא עַל עֲלָמָא וְהוּא זֶה שֶׁמִּמְשִׁיךְ אֶת הַמְּשַׁחִית עַל הָעוֹלָם. (וְעַל דָּא פְּתִיב וְעַל זֶה כְּתוּב (חֲבֻקָּק ג') בְּרוּגְזוּ רַחֵם תִּזְכּוֹר בּוֹזֵן רוּגוּ שֶׁיְבֹא הַמְּשַׁחִית לְחַבֵּל בְּעוֹלָם תִּזְכּוֹר אֶת רַחֲמֶיךָ וְעַל יָדֶיךָ כֵּן יִתְבַּטֵּל כּוֹחוֹ).

הַרוּגוּ הַשְּׁנִי שֶׁנְּקָרָא שְׁנָאָה קִשָּׁה מְכּוּלָּם כִּיּוֹן שְׁגוֹרָם לִיחּוּד זׁוּ"ן דְּקִלִּי" שֶׁנַּעֲשֶׂה בַּחֲשָׂאֵי

רוּגְזָא תְּנִינָא הַמְּמוֹנָה עַל מִיָּן הַכַּעֵס הַשְּׁנִי (שֶׁהוּא בְּבִינָה דְּקִלִּי), הֵאִי אֵיהוּ נַחְתָּא לְעֲלָמָא הוּא זֶה שֶׁיּוֹרֵד לְעוֹלָם, וְשִׂאֵט וְאֶתְפָּשֵׁט לְכָל סְטָרִין וּמִשׁוּטֵט וּמִתְפָּשֵׁט לְכָל הַצַּדִּידִים, וְהֵאִי אִקְרִי שְׁנָאָה וְהוּא נְקָרָא שְׁנָאָה, כִּי לְפַעֲמִים שׁוֹלֵט בְּאָדָם וְגוֹרֵם לְשׁוּא אֶת חֲבִירוֹ בַּחֲנִינִים (רמ"ק). וְהֵאִי נַחְתָּא וְעֵאל בְּבָנֵי נֶשֶׁא וְהוּא יוֹרֵד וּנְכַנֵּס בְּלֵב בְּנֵי הָאָדָם, וְהֵאִי כִּיּוֹן דְּעֵאל וּמְמוֹנָה זֶה כִּיּוֹן שֶׁנְּכַנֵּס בְּלֵב בְּנֵי אָדָם, אִקְרִי מְחַבְּלָא שְׁתִּיקָא נְקָרָא מְשַׁחִית הַשׁוֹתֵק, כִּי גוֹרֵם לְאָדָם לְשׁוּמֹר הַכַּעֵס בְּתוֹכוֹ (דף רמ"ג ע"ב) וְהֵאִי אֵיהוּ רְגִזָּא דְּשְׁתִּיק וְהוּא הוּא הַרוּגוּ שְׁשׁוֹתֵק, שֶׁהוּא כְּאִילוֹ שׁוֹתֵק אֲבֵל בְּלִיבוֹ יֵשִׁים אֲרֻבוּ, וְהֵאִי אֵיהוּ דְּאִשְׁתִּתֵּף בְּהֵהוּא אֶתְרֵךְ דְּנוֹקְבָא

וממונה זה הוא המשתתף ומתחבר באותו מקום של נוק' דקלי', והיינו שגורם יחוד דו"ן, כי היחוד נעשה בחשאי, וכן מדרגה זו גורמת לרוגז בחשאי (רמ"ק). **וְהָאֵי אֵיהוּ רוּגְזָא דְשִׁתְּיָקָה** וזה הוא רוגז שאינו בקול כסתם כעס אלא הוא בשתיקה כי שומר בליבו, **דְּקַיְמָא בְּעַקְיָמוּ** והוא עומד ובא בעקמימות, שלא ירגישו בנ"א שבא להזיק. **הָאֵי קַשְׂיָא מְכַלְהוּ** וכעס זה קשה מכולם, **בְּגִין דְּאֵיהוּ פְּגִוּוֹנָא דְחַוְיָא** משום שהוא כדוגמת הנחש, **דְּשִׁתְּיָק תְּדִיר** ששותק תמיד, **וְקַטִּיל לְבַתָּר** ולבסוף הורג, וכיון שנעשה בשתיקה וגורם ליחוד דו"ן דקלי' שנעשה בחשאי, לכן הוא קשה מכולם (רמ"ק).

הרוגז השלישי רוגז נשבר ונח מכעסו כשמתגלה ויוצא החוצה

רוּגְזָא תְּלִיתָא הממונה על מין הכעס השלישי (שהוא בחסדים דדעת (ת"ת) דקלי'), **הָאֵי אֵיהוּ רוּגְזָא בְּהַפּוּכָא מְקַדְמָא** זה הוא רוגז בהיפך מן הכעס הקודם, משום **דְּאִזְלָא וְאַתְקַף וְלֹא שְׁתִּיק** שהכעס הולך ומתחזק ואינו שותק, **אַלָּא אֶתְגַּלִּי הֵהוּא רוּגְזָא** אלא אותו כעס מתגלה כלפי חוץ, **וְכָל מַה דְּאֶתְגַּלִּי הֵכִי אֶתְבַּר** וככל שמתגלה וצועק ומחרף ומגדף כך הוא נשבר ומתבטל, דהיינו **כָּל מַה דְּאֶתְגַּלִּי וְלֹא שְׁתִּיק** ככל שמתגלה כלפי חוץ ואינו שותק ונוטר בליבו אלא מגלהו כלפי חוץ, **הֵכִי אֶתְבַּר** כך הוא נשבר ונח מכעסו, **וְהֵכִי אַקְרִי** וכך נקרא שמו של ממונה כעס זה **רוּגְזָא תְּבִירָא** רוגז נשבר, לפי שהוא שרוגז זה נשבר ע"י שמוציאו לחוץ.